

PwC's kommentarer til

Værdien af årsrapporten

– en undersøgelse af brugernes og virksomhedernes holdninger til årsrapporten, gennemført i et samarbejde mellem Copenhagen Business School og PwC

PwC's kommentarer til "Værdien af årsrapporten"

Virksomhedernes årsrapporter er de senere år blevet mere komplekse. Det gælder især for de børsnoterede selskaber, som nu alle aflægger årsrapport efter de internationale regnskabsstandarder (IFRS).

Målet med årsrapporten er, at den skal give en retvisende beskrivelse af virksomheden og dennes økonomiske udvikling. Finanskrisen har derfor stillet udfordringer til virksomhedernes regnskabsrapportering, bl.a. som følge af væsentlig usikkerhed omkring balancens værdier og virksomhedens forventede indtjening. Udviklingen af årsrapporten betyder, at mange selskaber anvender betydelige ressourcer på at overholde reguleringen og formidle den rigtige og relevante information til deres interessenter. Men bruger virksomhederne deres kræfter på det rigtige? Har årsrapporten overhovedet værdi midt i den tiltagende informationsstrøm fra virksomheder og medier? Hvad er egentlig den professionelle regnskabsbrugers behov? Og hvor ligger forbedringspotentialer?

Disse spørgsmål satte PwC sig for at undersøge sammen med Copenhagen Business School (CBS). I foråret 2011 har vi derfor gennemført en fælles undersøgelse af, hvorledes brugere og virksomheder (regnskabsaflæggere) opfatter danske virksomheders årsrapporter.

Undersøgelsens resultater bekræfter, at der var relevant viden at hente: på flere områder er der et misforhold mellem, hvad virksomhederne tror, brugerne lægger vægt på, og hvad brugerne selv udtrykker, de har behov for. Undersøgelsen giver med andre ord virksomhederne konkrete områder at tage fat på.

Undersøgelsen med CBS er af beskrivende karakter. Vi har derfor udarbejdet nærværende korte opsamling af de væsentligste resultater sammen med en række konkrete kommentarer til, hvad den enkelte virksomhed kan overveje i tilknytning til resultaterne. Kommentarerne tager afsæt i undersøgelsen, men skal naturligvis vurderes i forhold til den enkelte virksomheds forhold. Undersøgelsen og vores kommentarer kan derfor ikke stå alene men er alene forhold til overvejelse.

Kommentarerne skal læses sammen med undersøgelsens detaljerede resultater. Kommentarerne er lavet, så de to grupper af virksomheder – børsnoterede hhv. ikke-børsnoterede – kan læse de enkelte afsnit uafhængigt af hinanden. Det indebærer imidlertid, at der vil være visse gentagelser i kommentarerne på de områder, hvor forholdene er de samme.

Vi håber, at undersøgelsen kan hjælpe med at gøre danske årsrapporter endnu bedre.

Hellerup, 1. september 2011.

PwC

Generelt i alle virksomheder – årsrapporten er den væsentligste og mest troværdige kilde til information om virksomheden!

Undersøgelsen viser klart, at årsrapporten er den væsentligste og mest troværdige kilde til information, når der skal søges information til at vurdere virksomheden. Kort sagt: årsrapporten lever i bedste velgående midt i strømmen af kvartalsrapporter, fondsboersmeddelelser og anden finansiel kommunikation fra virksomhederne. Hos de ikke-børsnoterede virksomheder er tendensen faktisk endnu klarere – hvilket formentlig skyldes, at brugere af ikke-børsnoterede virksomheders årsrapporter ikke får nær den mængde af information om virksomheden, som tilfældet er i børsnoterede virksomheder. Her har årsrapporten derfor endnu større værdi.

Det er karakteristisk, at brugerne også anser årsrapporten som det sted, hvor virksomheden kan kommunikere viden om sin forretning og strategien. Brugere i børsnoterede selskaber vurderer kommunikationspotentialet på dette område højt, og næsten 90% opfatter årsrapporten som nyttig til at kommunikere om disse forhold. For de ikke-børsnoterede virksomheders brugere gælder, at 83% opfatter årsrapporten som nyttig til at kommunikere herom.

Årsrapporten bør fortsat have et liv i trykt form, hvis det står til brugerne – de er delt ca. 50%/50% i både børsnoterede og ikke-børsnoterede virksomheder med hensyn til, om årsrapporten skal være i trykt udgave eller i en online udgave.

Årsrapporten i børsnoterede virksomheder

Nærværende kapitel kan læses uafhængigt af kapitlet om ikke-børsnoterede virksomheder. Vi har således samlet kommentarerne til de børsnoterede virksomheder fuldt ud i nærværende kapitel. Læses kapitlet om ikke-børsnoterede virksomheder, vil der være gentagelser på de områder, hvor undersøgelsen viser samme resultater for de to grupper af virksomheder.

1. Brugerne af årsrapporten

Virksomhederne anser de professionelle investorer og analytikere som de væsentligste brugergrupper af den reviderede årsrapport. Dette stemmer godt overens med, at regnskabsbrugere også mener, at årsrapporten er den vigtigste kilde til information om virksomheden. 82% af brugerne anvender årsrapporten i høj eller meget høj grad. Banker og analytikere ligger lidt højere.

Virksomheder (95%) og regnskabsbrugere (97%) er enige eller meget enige i, at årsrapporten er en vigtig del af virksomhedens omdømme, og at denne har stor betydning for opfattelsen af virksomhedens troværdighed.

Det har været hævdet, at årsrapporten i børsnoterede virksomheder ikke længere skulle have væsentlig betydning for regnskabsbrugere, eftersom brugerne kan finde masser af information andre steder, herunder på hjemmesider mv. Undersøgelsen viser klart, at årsrapporten er i meget høj kurs hos brugerne.

PwC kommentarer

Virksomheden bør fortsat have et væsentligt fokus på at udarbejde en årsrapport, som tjener til at oplyse om virksomheden i bred forstand. Mens de løbende børsmeddelelser fra virksomhederne tjener til at oplyse løbende om væsentlige forhold, er årsrapporten fortsat det helt centrale dokument til at informere omverdenen om virksomhedens økonomiske udvikling.

Virksomheden bør til stadighed fokusere på at bibringe relevant information til brugerne, samtidig med at omfanget af årsrapporten ikke bliver for stor. I den forbindelse kan virksomheden overveje, om moderselskabsregnskabet bør aflægges efter årsregnskabsloven for på den måde at fokusere årsrapporten endnu mere på koncernen.

Brug af årsregnskabsloven i moderselskabsregnskabet er mulig, hvis koncernregnskabet aflægges efter IFRS. En anden mulighed for at undgå en for omfattende årsrapport er at flytte oplysninger, som ikke er krævet af regnskabsreglerne, til virksomhedens hjemmeside.

2. Tilfredsheden med IFRS

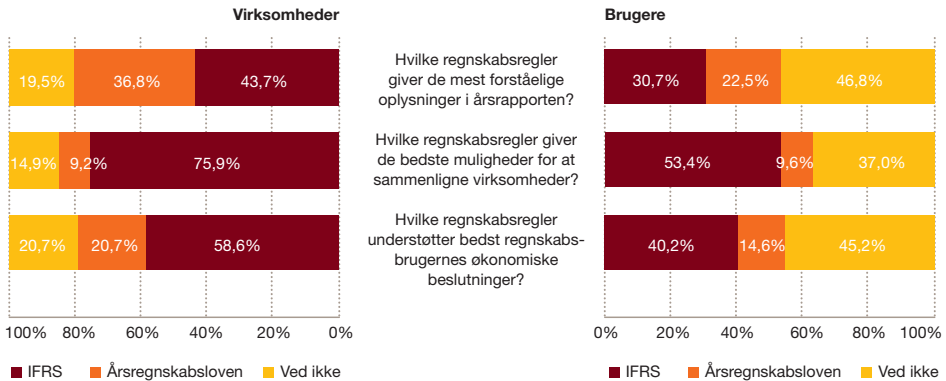
Virksomheder og brugere synes generelt at være tilfreds med de internationale regnskabsstandarder som grundlag for regnskabsaflæggelsen. Resultatet er dog ikke mere imponerende, end at kun 55% blandt virksomhederne erklærer sig tilfredse med de internationale regnskabsstandarder, mens 37% ikke er tilfredse. Hos brugerne er 62% tilfredse, og kun 8% er ikke-tilfredse. Hos brugerne er der til gengæld 30%, som ikke ved, om de er tilfredse med IFRS – dog hovedsageligt private brugere. Tallene fremgår af nedenstående tabel:

Er du generelt set tilfreds med de internationale regnskabsstandarder (IFRS)?

Det er PwC's vurdering, at der i praksis ikke findes noget realistisk alternativ til IFRS som grundlag for børsnoterede virksomheders regnskabsaflæggelse. IFRS er således det regnskabsprog, som gælder for børsnoterede virksomheder i hele EU/EØS-området, og som også er på vej i mange andre lande og regioner i verden, herunder inden for få år også i USA. Undersøgelsen viser i øvrigt også, at virksomhederne mener, at IFRS er bedre end årsregnskabsloven – både hvad angår forståelige regnskaber, sammenligning mellem virksomhederne og understøttelse af brugernes økonomiske beslutninger:

Hvordan vurderer virksomheder og brugere IFRS i forhold til årsregnskabslovens regler?

Baggrunden for, at virksomhederne ikke i overbevisende grad synes at være tilfredse med IFRS, kan formentlig skyldes, at reguleringen på visse områder efter deres vurdering er for omfattende eller kompliceret. Denne kompleksitet i reglerne – og den afledte effekt på ressourceindsatsen – oplever regnskabsaflegerne i praksis, mens dette ikke er tilfældet for regnskabsbrugerne. Hele 82% af virksomhederne finder således, at der er områder inden for IFRS, hvor reguleringen er for omfattende eller kompliceret. Det tal er kun 20% fra brugernes side, hvilket kan være tegn på, at de slet ikke oplever kompleksiteten på samme måde som virksomhederne. Til gengæld svarer 57% af brugerne ”ved ikke” på spørgsmålet om kompleksiteten, hvilket kan tyde på, at de ikke har samme følelse med at bruge IFRS i praksis, som tilfældet er i virksomhederne.

Et forhold, som påpeges blandt en virksomhed, er, at IFRS giver for høj grad af balancefokusering og afledt volatilitet i indtjeningen. Endvidere anføres, at der er rigeligt arbejde i blot at følge med de nye regler, at der ”skydes over målet”, at reglerne er for byrdefulde for mindre virksomheder, at reglerne ændres for ofte, ”mere teknik end realiteter”, og at der er for høj en grad af detailregulering. En aktieanalytiker anfører endvidere, at man bruger tid på at justere tallene tilbage til principperne før IFRS.

PwC kommentarer

Virksomheden bør gøre sin indflydelse gældende over for International Accounting Standards Board (IASB). De mange og nye standarder, der løbende udsendes, er således undergivet en høringsperiode, hvor der er mulighed for at indgive kommentarer. IASB afholder endvidere løbende høringer rundt i verden, og vi anbefaler, at man så vidt muligt deltager i disse, hvis der er regler undervejs, som virksomheden ikke finder rigtige.

Virksomheden bør søge at forklare væsentlig volatilitet i indtjeningen, som IFRS medfører. I nogle tilfælde er det krævet, at det forklares. Efter IFRS kræves væsentlige forhold således forklaret – enten ved at vise forholdet særskilt i resultatopgørelsen (og evt. oprette nye mellemtotaler) eller ved at forklare forholdene i noterne. Forholdene skal endvidere kommenteres i ledelsesberetningen, herunder beskrive indvirkningen på årets resultat og forventningerne til fremtiden.

3. Brugen af årsrapportens enkeltdele

Alle dele af årsrapporten bruges – generelt set lægger brugerne dog mest vægt på regnskabsopstillingerne (4.45 point ud af 5) og noterne (4.06), mens ledelsesberetningen kommer lige efter (3.94). Virksomhederne undervurderer brugernes interesse for noterne, eftersom virksomhederne regner noterne for at være den mindst anvendte del af årsrapporten (2.85) – langt overgået af både regnskabsopstillinger (4.12) og ledelsesberetningen (4.28). Den holdning, som nogle fra tid til anden giver udtryk for – nemlig at noterne ikke bruges – er der således ikke belæg for.

Blandt brugerne er det særligt analytikere og banker, som anser noterne for mere vigtige end ledelsesberetningen.

PwC kommentarer

Virksomheden bør fokusere på udformningen af noterne med mindst samme ihærdighed som ved udarbejdelsen af ledelsesberetningen. Senere i undersøgelsen – jf. nedenfor – fremgår således også, at f.eks. noter om meget komplekse forhold som finansielle instrumenter og virksomhedssammenslutninger reelt bruges af alle grupper af regnskabsbrugere. Det forhold, at mange noteoplysninger indeholder oplysninger om komplicerede forhold, stiller i stedet krav til noternes udformning, så meget komplekse oplysninger måske suppleres af en verbal forklaring af formålet med oplysningen. Derved kan kvaliteten af væsentlige noter forøges.

Virksomheden bør konstant have fokus på at forbedre præsentationen af resultatopgørelsen, eftersom regnskabsopstillingerne efter brugernes vurdering er den vigtigste bestanddel i årsrapporten. Det kan derfor overvejes, om den nuværende opstillingsform og mellemtotaler bedst afspejler virksomhedens reelle performance.

4. Ledelsesberetningen

Ledelsesberetningen er en af de mest anvendte dele af årsrapporten – 69% af brugerne anvender således ledelsesberetningen i høj eller meget høj grad. Det skyldes efter PwC's opfattelse, at netop ledelsesberetningen på mange måder er en god indgang til at opnå indsigt i en virksomheds økonomi, aktiviteter, udvikling, strategi mv. I undersøgelsen har vi bedt brugerne fordele 100 point på de enkelte dele af ledelsesberetningen – dvs. bedt dem om at prioritere oplysningerne i forhold til hinanden.

Undersøgelsen viser (i prioriteret rækkefølge), at følgende emner anses som de vigtigste (brugerne har prioriteret 100 point og givet flest point til de oplysninger, de anser for vigtigst¹):

- Forventninger til fremtiden, herunder særlige forudsætninger og usikre faktorer, som ledelsen har lagt til grund (17.21 point)
- Beskrivelse af året der gik og opfølgning på tidligere udmeldinger (16.47 point)
- Hoved- og nøgletal (14.49 point)
- Strategi (14.35 point)
- Særlige risici, herunder forretningsmæssige og finansielle risici (12.32 point)

Undersøgelsen viser også, at alle disse emner – bortset fra hoved- og nøgletalsoversigten – efter brugernes opfattelse kan gøres bedre af virksomhederne. Den viser også, at virksomhederne ikke bruger særligt mange ressourcer på at lave 5 års oversigten i forhold til brugernes behov for oplysningerne, hvilket næppe er overraskende.

Redegørelsen for corporate governance (5.69) og CSR (3.68) rangerer lavest blandt de oplysninger, der er spurgt til. Undersøgelsen viser ikke, at corporate governance og CSR anses for uinteressant, men brugerne finder blot, at disse oplysninger er de mindst interessante, når de skal foretage en vægtet prioritering.

At CSR opleves som det mindst interessante, kan der være flere årsager til. Én af årsagerne kan være, at oplysningerne ofte placeres uden for årsrapporten – f.eks. på internettet eller i en UN Global Compact COP-rapport – og at oplysningerne om CSR derved er beskrevet meget beskedent i årsrapporten. En anden årsag kan være, at virksomhederne ikke i tilstrækkelig grad forklarer, hvilken betydning CSR har for den grundlæggende forretning – dvs. ikke får forklaret sammenhængen mellem CSR og

¹ Det skal bemærkes, at point-givningen ikke kan sammenlignes med den tilsvarende point-givning for ikke-børsnoterede selskaber, eftersom brugerne har haft færre emner at skulle fordele point på hos de ikke-børsnoterede selskabers årsrapporter.

virksomhedens indtjening og risiko. Er f.eks. korrupsion hos en leverandør eller brug af kemikalier forhold, som kan påvirke virksomheden i væsentlig grad, bør det således klart tilkendegives, f.eks. som en del af virksomhedens oplysninger om operationelle risici. En neutral og generisk beskrivelse af virksomhedens CSR-indsats vil således ikke nødvendigvis være tilstrækkelig til, at regnskabsbrugeren kan se denne væsentlige sammenhæng mellem CSR og indtjeningen.

PwC kommentarer

Virksomheden bør nøje vurdere, om de fem vigtigste områder – forventninger til fremtiden, beskrivelse af året der gik og opfølgning på tidligere udmeldinger, hoved- og nøgletal, strategi samt særlige risici – er beskrevet tilstrækkeligt i ledelsesberetningen.

Den finansielle krise har betydet, at nogle virksomheder har været meget tilbageholdende med at skrive om forventninger til fremtiden – og navnlig analytikerne er meget interesserede heri. Der er heller ikke tvivl om, at lovgivningens regler på dette område kan rumme meget sporadiske beskrivelser, men det er omvendt et område, som brugerne tillægger stor betydning. Det forhold, at verdensøkonomien er i krise – og usikkerheden for den enkelte virksomhed derfor er forøget – kan måske forklares ved hjælp af følsomhedsanalyser og øget forklaring af væsentlige forudsætninger og skøn i tilknytning til oplysningerne om forventninger til fremtiden.

Virksomheden bør overveje at bruge hoved- og nøgletalsoversigten mere aktivt – navnlig de private investorer er interesserede heri. Den kan udvides til at rumme flere tal og mellemtotaler fra resultatopgørelsen, end der kræves efter lovgivningen. Brugen af nøgletal bør også vurderes, så hoved- og nøgletalsoversigten tydeligere bruges til at vise, hvilke nøgletal virksomhedens ledelse bruger i sin interne styring og opfølgning. Hoved- og nøgletalsoversigten kan endvidere med fordel indeholde CSR-oplysninger/-nøgletal, hvis disse er kritiske for virksomheden, eller hvis CSR kan støtte værdiskabelsen i virksomheden. En nyskabelse hos mange virksomheder vil også være, hvis man i tilknytning til hoved- og nøgletalsoversigten indarbejder kort- og/eller langsigtede målsætninger på udvalgte områder.

Virksomheder, hvor CSR har væsentlig betydning for deres forretning, bør overveje at forbedre beskrivelsen af indvirkningen på resultaterne, så forbindelsen til forretningen trækkes tydeligt frem. Det kan overvejes, om CSR er så afgørende for forretningen, at brugerne forventer at få oplysninger, der er verificerede. I den forbindelse skal overvejes, om andre af virksomhedens interessenter – f.eks. kunder, samarbejdspartnere eller leverandører – anser det for væsentligt.

5. Noteoplysninger

Noteoplysningerne er som nævnt også en meget vigtig bestanddel af årsrapporten – for de fleste brugere endda vigtigere end ledelsesberetningen. Noterne er generelt stedet, hvor de enkelte regnskabstal fra regnskabsopstillingerne forklares og specificeres i detaljer, og når regnskabsopstillingerne bruges meget, er det forventeligt, at også noterne efterspørges. IFRS's mange krav til noteoplysninger kan endvidere have opdraget brugerne til at søge mange informationer i noterne.

Undersøgelsen har ikke spurgt til alle noter i en årsrapport men til 15 udvalgte noter, som vi anser som de væsentligste. I modsætning til, hvad vi har gjort på ledelsesberetningen, har vi ikke bedt om en rangordning hos brugerne af de enkelte noter – vi har blot spurgt til, hvilken vigtighed noterne har. Derfor har vi ikke tvunget brugerne til at vægte noterne i forhold til hinanden. Og eftersom oplysningerne i princippet er ”gratis” for brugerne, er behovene store.

I prioriteret rækkefølge anses følgende noter som de væsentligste (på en skala fra 1 til 5 med 5 som det højeste):

- Specifikation af særlige poster (4.13)
- Køb af virksomheder (4.05)
- Væsentlige og kritiske regnskabsmæssige skøn (3.86)
- Eventualforpligtelser (3.83)
- Finansielle instrumenter (3.82)

Blandt bankerne anses sidstnævnte note om finansielle instrumenter for at være den vigtigste note (4.38). Analytikere og professionelle investorer anser segmentoplysninger for at være den vigtigste note (4.60 hhv. 3.98). Noten om nedskrivningstest på goodwill ligger lidt overraskende helt nede på en 8. plads – i en tid med stort fokus på nedskrivningstests, kunne man måske forvente, at noten lå højere oppe på listen.

De noter, som vægtes lavest, er oplysninger om ledelsesvederlag (3.01) og oplysninger om honorar til revisor (2.02). Private investorer vægter dog oplysninger om ledelsesvederlag betydeligt højere end de andre brugergrupper (3.58). Også oplysningen om revisorhonorar vægtes noget højere hos de private investorer end hos andre (2.60).

Baggrunden for, at sidstnævnte oplysninger ikke synes at vægte så højt kan være, at der i høj grad er tale om ”kontroloplysninger”. Det er oplysninger, som tilsigter, at aktionærer eller andre kan ”kontrollere”, om ledelsen eksempelvis får for meget i vederlag, eller om revisors honorarfordeling anses for passende. Kontroloplysninger bidrager

således normalt ikke til, at investor eller kreditgiver bedre kan træffe beslutninger om virksomhedens økonomiske formåen.

Brugerne tilkendegiver, at en lang række oplysninger kan forbedres – det gælder for særlige poster, køb af virksomheder, væsentlige og kritiske regnskabsmæssige skøn, eventualforpligtelser, finansielle instrumenter, segmentoplysninger og oplysning om nedskrivningstest vedrørende goodwill. Det skal understreges, at det er disse oplysninger, hvor brugernes behov er indikeret til at være højere end den ressourceanvendelse, som virksomhederne skønner ved at udarbejde noten. Noter om indkomstskatter er omvendt en note, hvor ressourcerne ved at udarbejde den synes at overstige brugernes behov for oplysningen. Denne vurdering fra virksomhederne kan dog skyldes, at de finder det kompliceret at opgøre indkomstskatten. Er det tilfældet, er det snarere en kompliceret skatteberegning, der spiller ind, snarere end udarbejdelsen af noten.

PwC kommentarer

Virksomheden bør nøje overveje, om årsrapportens noter alene udarbejdes for at leve op til minimumsreglerne ("compliance"), eller om formålet er at informere regnskabsbruger bedst muligt. Vælges sidstnævnte, er der ingen vej udenom at gå noterne igennem og arbejde på at forbedre de noter, som brugerne lægger mest vægt på, dog naturligvis under hensyntagen til, hvad der anses for relevant i den enkelte virksomhed. Holdningen om, at komplicerede noter om finansielle instrumenter og køb af virksomheder ikke læses af regnskabsbrugerne, er der ikke belæg for. Henses der samtidig til, at årsrapporten fortsat skal fokusere på de væsentlige forhold, kan virksomheden overveje blot at fokusere på overholdelse af minimumsreglerne på de områder, hvor brugerne ikke synes at have interesse for oplysningerne. Sidstnævnte anbefaling skal dog nøje vurderes i forhold til virksomhedens konkrete forhold, og såfremt virksomheden overholder corporate governance-anbefalingerne vedrørende ledelsesvederlag, skal dette også indgå i vurderingen af noteoplysningens indhold.

Noterne kan ofte forbedres ved, at tallene forklares mere, end hvad der er krævet efter IFRS. Det kan således være hensigtsmæssigt i f.eks. noten om finansielle instrumenter at vurdere, hvad oplysningerne kan bruges til – og så fortælle det – frem for blot at give de krævede oplysninger.

Som nævnt viser undersøgelsen, at forklaring af særlige poster er den vigtigste note. Vi henviser til vores kommentarer ovenfor, hvor det fremgår, at IFRS tilbyder muligheden for enten at præsentere væsentlige forhold særskilt i resultatopgørelsen eller at forklare forholdene i noter/ledelsesberetning. Virksomheden bør overveje disse muligheder.

Årsrapporten i store ikke-børsnoterede virksomheder

Nærværende kapitel kan læses uafhængigt af kapitlet om børsnoterede virksomheder. Vi har således samlet kommentarerne til de ikke-børsnoterede virksomheder fuldt ud i nærværende kapitel. Læs kapitlet om ikke-børsnoterede virksomheder, vil der være gentagelser på de områder, hvor undersøgelsen viser samme resultater for de to grupper af virksomheder.

1. Brugerne af årsrapporten

Regnskabsbrugere i ikke-børsnoterede virksomheder (årsregnskabslovens regnskabsklasse C/store²) anser årsrapporten som den vigtigste kilde til information, når der skal søges information til at vurdere virksomheden. Det gælder således, at på en skala fra 1-5 (med 5 som højste værdi) rangerer årsrapporten på 4.84, når man spørger brugerne om, hvilke informationskilder de benytter. I ikke-børsnoterede virksomheder er årsrapporten således endnu mere anvendt som informationskilde end i børsnoterede virksomheder – formentlig fordi ikke-børsnoterede virksomheder ikke informerer med nær samme hyppighed i øvrigt som børsnoterede virksomheder.

Virksomheder (87%) og regnskabsbrugere (100%) er enige eller meget enige i, at årsrapporten er en vigtig del af virksomhedens omdømme, og at denne har stor betydning for opfattelsen af virksomhedens troværdighed.

Det har været hævdet, at årsrapporten i ikke-børsnoterede virksomheder ikke er nær så oplysende som i børsnoterede virksomheder. Det er også korrekt, men det fratager ikke årsrapporten dens status som den klart vigtigste informationskilde til oplysning om virksomheden.

² Store virksomheder er efter årsregnskabslovens § 7 virksomheder, som i to på hinanden følgende år overskrider mindst to af følgende størrelser:

- Balancesum 143 mio. kr.
- Nettoomsætning 286 mio. kr.
- Gennemsnitligt antal ansatte 250

PwC kommentarer

Virksomheden bør fortsat have et væsentligt fokus på at udarbejde en årsrapport, som tjener til at oplyse om virksomheden i bred forstand. Årsregnskabslovens krav er de senere år blevet reduceret væsentligt, og reglerne om værdiansættelse og særligt noteoplysninger afviger nu i endnu højere grad end tidligere fra de børsnoterede virksomheder.

Virksomheden bør derfor overveje forbedringer af årsrapporten på områder, der anses som væsentlige i forhold til beskrivelsen af virksomhedens aktivitet og udvikling. Sådanne oplysninger kan medtages i ledelsesberetningen.

2. Brugen af årsrapportens enkeltdele

Alle dele af årsrapporten bruges – generelt set lægger brugerne dog mest vægt på regnskabsopstillingerne (4.73 point ud af 5) og noterne (4.57), mens ledelsesberetningen kommer lige efter (4.23). Virksomhederne undervurderer brugernes interesse for noterne, eftersom virksomhederne regner noterne for at være den mindst anvendte del af årsrapporten (3.10) – overgået af både regnskabsopstillinger (3.86) og ledelsesberetningen (3.53). Den holdning, som nogle fra tid til anden giver udtryk for – nemlig at noterne ikke bruges – er der derfor slet ikke belæg for. Heller ikke engang i en årsrapport aflagt efter årsregnskabsloven, hvor kravene til noter ellers er begrænsede i forhold til under IFRS.

PwC kommentarer

Virksomheden bør fokusere på udformningen af noterne med mindst samme ihærdighed som ved udarbejdelsen af ledelsesberetningen. Det forhold, at årsregnskabslovens krav til noter efterhånden er stærkt begrænsede sammenlignet med IFRS, må således ikke foranledige virksomhederne til at anse noterne for uvæsentlige.

Virksomheden bør særligt overveje yderligere noter på de områder, hvor årsregnskabslovens regler er begrænsede. Det kan f.eks. være på finansielle instrumenter, segmentoplysninger, leasing og kritiske regnskabsmæssige skøn og vurderinger.

3. Ledelsesberetningen

Ledelsesberetningen er en af de mest anvendte dele af årsrapporten – 80% af brugerne anvender således ledelsesberetningen i høj eller meget høj grad. Det skyldes efter PwC's opfattelse, at netop ledelsesberetningen er en god indgang til at opnå indsigt i en virksomheds økonomi, aktiviteter, udvikling, strategi mv. I undersøgelsen har vi bedt brugerne fordele 100 point på de enkelte dele af ledelsesberetningen – dvs. bedt dem om at prioritere oplysningerne i forhold til hinanden.

Undersøgelsen viser (i prioriteret rækkefølge), at følgende emner anses som de vigtigste (brugerne har prioriteret 100 point og givet flest point til de oplysninger, de anser for vigtigst):

- Beskrivelse af året der gik og opfølgning på tidligere udmeldinger (21.25 point)
- Forventninger til fremtiden, herunder særlige forudsætninger og usikre faktorer, som ledelsen har lagt til grund (19.67 point)
- Særlige risici, herunder forretningsmæssige og finansielle risici (17.38 point)
- Strategi (16 point)
- Hoved- og nøgletal (13.45 point)

Undersøgelsen viser også, at alle disse emner – bortset fra hoved- og nøgletalsoversigten – efter brugernes opfattelse kan gøres bedre af virksomhederne.

CSR (4.39) rangerer lavest blandt de oplysninger, der er spurgt til. Undersøgelsen viser ikke, at CSR anses for uinteressant, men brugerne finder blot, at disse oplysninger er de mindst interessante.

At CSR opleves som det mindst interessante kan der være flere årsager til. Én af årsagerne kan være, at oplysningerne ofte placeres uden for årsrapporten – f.eks. på internettet eller i en UN Global Compact COP-rapport – og at oplysningerne om CSR derved er beskrevet meget beskedent i årsrapporten. En anden årsag kan være, at virksomhederne ikke i tilstrækkelig grad forklarer, hvilken betydning CSR har for den grundlæggende forretning – dvs. ikke får forklaret sammenhængen mellem CSR og virksomhedens indtjening og risiko. Er f.eks. korrupsion hos en leverandør eller brug af kemikalier forhold, som kan påvirke virksomheden i væsentlig grad, bør det således klart tilkendegives, f.eks. som en del af virksomhedens oplysninger om operationelle risici. En neutral og generisk beskrivelse af virksomhedens CSR-indsats vil således ikke nødvendigvis være tilstrækkelig til, at regnskabsbrugeren kan se denne væsentlige sammenhæng mellem CSR og indtjeningen.

PwC kommentarer

Virksomheden bør nøje vurdere, om de fem vigtigste områder – forventninger til fremtiden, beskrivelse af året der gik og opfølgning på tidligere udmeldinger, særlige risici, hoved- og nøgletal samt strategi – er beskrevet tilstrækkeligt i ledelsesberetningen. Der har til tider været en tendens til, at ledelsesberetningen er blevet nedprioriteret hos ikke-børsnoterede virksomheder, men det er vigtigt at fokusere på en god ledelsesberetning, hvis virksomheden som ikke-børsnoteret virksomhed vil have de fordele af den åbenhed om virksomheden, som årsrapporten tilbyder.

Den finansielle krise har betydet, at nogle virksomheder har været meget tilbageholdende med at skrive om forventninger til fremtiden. Der er heller ikke tvivl om, at lovgivningens regler på dette område kan rumme meget sporadiske beskrivelser, men det er omvendt et område, som brugerne tillægger stor betydning. Det forhold, at verdensøkonomien er i krise – og usikkerheden for den enkelte virksomhed derfor er forøget - kan måske forklares ved hjælp af følsomhedsanalyser og øget forklaring af væsentlige forudsætninger og skøn i tilknytning til oplysningerne om forventninger til fremtiden.

Virksomheden bør overveje at bruge hoved- og nøgletalsoversigten mere aktivt. Den kan udvides til at rumme flere tal og mellemtotaler fra resultatopgørelsen, end der kræves efter lovgivningen. Brugen af nøgletal bør også vurderes, så hoved- og nøgletalsoversigten tydeligere bruges til at vise, hvilke nøgletal virksomhedens ledelse bruger i sin interne styring og opfølgning. Hoved- og nøgletalsoversigten kan endvidere med fordel indeholde CSR-oplysninger/-nøgletal, hvis disse er kritiske for virksomheden, eller hvis CSR kan støtte værdiskabelsen i virksomheden. En nyskabelse hos mange virksomheder vil også være, hvis man i tilknytning til hoved- og nøgletalsoversigten indarbejder kort- og/eller langsigtede målsætninger på udvalgte områder.

Virksomheder, hvor CSR har væsentlig betydning for deres forretning, bør overveje at forbedre beskrivelsen af indvirkningen på resultaterne, så forbindelsen til forretningen trækkes tydeligt frem. Det kan overvejes, om CSR er så afgørende for forretningen, at brugerne forventer at få oplysninger, der er verificerede. I den forbindelse skal overvejes, om andre af virksomhedens interessenter – f.eks. kunder, samarbejdspartnere eller leverandørerne – anser det for væsentligt.

4. Noteoplysninger

Noteoplysningerne er som nævnt også en meget vigtig bestanddel af årsrapporten. Noterne er generelt stedet, hvor de enkelte regnskabstal fra regnskabsopstillingerne forklares og specificeres i detaljer, og når regnskabsopstillingerne bruges meget, er det forventeligt, at også noterne efterspørges.

Undersøgelsen har ikke spurgt til alle noter i en årsrapport men til 10 udvalgte noter, som vi anser som de væsentligste. I modsætning til, hvad vi har gjort på ledelsesberetningen, har vi ikke bedt om en rangordning hos brugerne af de enkelte noter – vi har blot spurgt til, hvilken vigtighed noterne har. Derfor har vi ikke tvunget brugerne til at vægte noterne i forhold til hinanden. Og eftersom oplysningerne i princippet er ”gratis” for brugerne, er behovene store.

I prioriteret rækkefølge anses følgende noter som de væsentligste (på en skala fra 1 til 5 med 5 som det højeste):

- Anlægsnoten (4.40)
- Eventualforpligtelser (4.39)
- Kreditorers tilbagetrædelser (4.18)
- Nærtstående parter (3.80)
- Anvendt regnskabspraksis (3.67)

De noter, som vægtes lavest, er oplysninger om ledelsesvederlag (2.83), oplysning om incitamentsprogrammer for virksomhedens ledelse (2.80) og oplysninger om honorar til revisor (1.78).

Baggrunden for at sidstnævnte oplysninger ikke synes at vægte så højt kan være, at der i høj grad er tale om ”kontroloplysninger”. Det er oplysninger, som tilsigter, at aktionærer eller andre kan ”kontrollere”, om ledelsen eksempelvis får for meget i vederlag, eller om revisors honorarfordeling anses for passende. Kontroloplysninger bidrager således normalt ikke til, at investor eller kreditgiver bedre kan træffe beslutninger om virksomhedens økonomiske formåen.

Brugerne tilkendegiver, at en lang række oplysninger kan forbedres – det gælder for anlægsnoten, eventualforpligtelser, kreditorers tilbagetrædelser, nærtstående parter, anvendt regnskabspraksis, ophørende aktiviteter og ledelsesvederlag – dvs. at der efter brugernes opfattelse er forbedringsmuligheder for 7 ud af 10 noter. Det skal understreges, at det er disse oplysninger, hvor brugernes behov er indikeret til at være højere end den ressourceanvendelse, som virksomhederne skønner ved at udarbejde noten.

PwC kommentarer

Virksomheden bør nøje overveje, om årsrapportens noter alene udarbejdes for at leve op til minimumsreglerne ("compliance"), eller om formålet er at informere regnskabsbrugere bedst muligt. Vælges sidstnævnte, er der ingen vej udenom at gå noterne igennem og arbejde på at forbedre de noter, som brugerne lægger mest vægt på, dog naturligvis under hensyntagen til, hvad der anses for relevant i den enkelte virksomhed. Henses der samtidig til, at årsrapporten fortsat skal fokusere på de væsentlige forhold, kan virksomheden overveje blot at fokusere på overholdelse af minimumsreglerne på de områder, hvor brugerne ikke synes at have interesse for oplysningerne. Sidstnævnte anbefaling skal dog nøje vurderes i forhold til virksomhedens konkrete forhold.

Når man ser på årsregnskabslovens minimumskrav til noter, er der flere forbedringsmuligheder. De områder, hvor vi umiddelbart kan pege på forbedringsmuligheder, er inden for brugen af finansielle instrumenter, hvor årsregnskabsloven ikke har notekrav. Endvidere er erfaringen, at man med fordel kan øge omtalen af ikke-tilbagevendende begivenheder, nærtstående parter (som nu kun skal omtales, hvis transaktioner ikke er foregået på markedsvilkår) og anvendt regnskabspraksis vedrørende indregning af indtægter. Undersøgelsen giver endvidere forslag til konkrete noter, der kan forbedres, jf. ovenfor.

